Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Fjerde Afdeling)

16. september 2013 *

»Konkurrence — karteller — belgiske, tyske, franske, italienske, nederlandske og østrigske markeder for badeværelsesudstyr og -inventar — afgørelse, der fastslår en overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 — koordinering af prisforhøjelser og udveksling af følsomme kommercielle oplysninger — samlet overtrædelse«

I sag T-378/10,

Masco Corp., Taylor, Michigan (De Forenede Stater),

Hansgrohe AG, Schiltach (Tyskland),

Hansgrohe Deutschland Vertriebs GmbH, Schiltach,

Hansgrohe Handelsgesellschaft mbH, Wiener Neudorf (Østrig),

Hansgrohe SA/NV, Bruxelles (Belgien),

Hansgrohe BV, Westknollendam (Nederlandene),

Hansgrohe SARL, Antony (Frankrig),

Hansgrohe SRL, Villanova d'Asti (Italien),

Hüppe GmbH, Bad Zwischenahn (Tyskland),

Hüppe Ges.mbH, Laxenburg (Østrig),

Hüppe Belgium SA, Woluwé Saint-Étienne (Belgien),

Hüppe BV, Alblasserdam (Nederlandene),

ved advokaterne D. Schroeder og S. Heinz samt solicitor J. Temple Lang,

sagsøgere,

mod

Europa-Kommissionen ved F. Castillo de la Torre og F. Ronkes Agerbeek, som befuldmægtigede, bistået af barrister B. Kennelly,

sagsøgt,

* Processprog: engelsk.

angående en påstand om delvis annullation af artikel 1 i Kommissionens afgørelse K(2010) 4185 endelig af 23. juni 2010 om en procedure i henhold til artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/39.092 – Badeværelsesudstyr og -inventar), for så vidt som Kommissionen deri fastslog, at sagsøgerne havde deltaget i en samlet og kompleks overtrædelse inden for sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar,

har

RETTEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, I. Pelikánová, og dommerne K. Jürimäe (refererende dommer) og M. van der Woude,

justitssekretær: fuldmægtig N. Rosner,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 28. februar 2012,

afsagt følgende

Dom

Sagens baggrund

1 Ved afgørelse K(2010) 4185 endelig af 23. juni 2010 om en procedure i henhold til artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/39.092 – Badeværelsesudstyr og -inventar) (herefter »den anfægtede afgørelse«) fastslog Europa-Kommissionen, at der var sket en overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF og artikel 53 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) inden for sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar. Denne overtrædelse, som 17 virksomheder deltog i, fandt sted i løbet af forskellige perioder i tidsrummet fra den 16. oktober 1992 til den 9. november 2004 i form af en flerhed af konkurrencebegrænsende aftaler og samordnet praksis på Belgiens, Tysklands, Frankrigs, Italiens, Nederlandenes og Østrigs områder (anden og tredje betragtning til samt artikel 1 i den anfægtede afgørelse).

2 Kommissionen anførte nærmere bestemt i den anfægtede afgørelse, at den fastslåede overtrædelse for det første bestod i, at producenterne af badeværelsesudstyr og -inventar koordinerede deres årlige prisforhøjelser og andre aspekter ved prisfastsættelsen ved regelmæssige møder i nationale brancheorganisationer, for det andet i fastsættelse eller koordination af priserne ved konkrete begivenheder, såsom en stigning i råvarepriser, indførelsen af euroen eller indførelse af motorvejsafgifter, og for det tredje i videregivelse og udveksling af følsomme kommercielle oplysninger. Desuden konstaterede Kommissionen, at fastsættelsen af priser i sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar var en årlig tilbagevendende begivenhed. Inden for rammerne heraf fastsatte producenterne deres prislister, som i almindelighed gjaldt et år, og som dannede grundlag for de kommercielle relationer med grossisterne (152.-163. betragtning til den anfægtede afgørelse).

3 De produkter, der er omfattet af den anfægtede afgørelse, er badeværelsesudstyr og -inventar, som tilhører en af de tre følgende undergrupper af produkter: vandhaner og armaturer, bruseafskærmninger og tilbehør samt keramiske artikler (herefter de »tre undergrupper af produkter«) (femte og sjette betragtning til den anfægtede afgørelse).

4 Masco Corp., som er en amerikansk virksomhed, og dens europæiske datterselskaber, herunder dels Hansgrohe AG, som fremstiller vandhaner og armaturer, dels Hüppe GmbH, som fremstiller bruseafskærmninger, benævnes herefter samlet som »sagsøgerne«. Deres virksomhed vedrører udelukkende to af de tre undergrupper af produkter, nemlig vandhaner og armaturer samt bruseafskærmninger og tilbehør (14. betragtning til den anfægtede afgørelse).

5 Den 15. juli 2004 oplyste sagsøgerne Kommissionen om forekomsten af et kartel i sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar og anmodede om bødefritagelse i medfør af Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EFT 2002 C 45, s. 3, herefter »samarbejdsmeddelelsen af 2002«) eller subsidiært en nedsættelse af disse bøder. Kommissionen traf den 2. marts 2005 en betinget beslutning om bødefritagelse for sagsøgerne i henhold til punkt 8, litra a), og punkt 15 i samarbejdsmeddelelsen af 2002 (126.-128. betragtning til den anfægtede afgørelse).

6 Den 23. juni 2010 vedtog Kommissionen den anfægtede afgørelse.

7 I den anfægtede afgørelse fandt Kommissionen, at de former for praksis, som er beskrevet i præmis 2 ovenfor, var del af en samlet plan med det formål at begrænse konkurrencen mellem adressaterne for nævnte afgørelse og besad de karakteristika, som kendetegner en samlet og vedvarende overtrædelse, hvis anvendelsesområde omfattede de tre undergrupper af produkter omhandlet i præmis 3 ovenfor, og som omfattede Belgiens, Tysklands, Frankrigs, Italiens, Nederlandenes og Østrigs område (778. og 793. betragtning til den anfægtede afgørelse) (herefter »den fastslåede overtrædelse«). Kommissionen fremhævede i den henseende bl.a., at denne praksis fulgte et gentaget mønster, som havde vist sig at være det samme i de seks medlemsstater, der var omfattet af Kommissionens undersøgelse (778. og 793. betragtning til den anfægtede afgørelse). Kommissionen henviste ligeledes til eksistensen af nationale brancheorganisationer, som omfattede alle tre undergrupper af produkter, som den benævnte »koordinationsorganer«, nationale brancheorganisationer, som omfattede medlemmer, hvis virksomhed vedrørte mindst to af disse tre undergrupper af produkter, som den benævnte »foreninger vedrørende flere produktgrupper«, samt specialsammenslutninger, som omfattede medlemmer, hvis virksomhed vedrørte en af de tre undergrupper af produkter (796. og 798. betragtning til den anfægtede afgørelse). Endelig fastslog Kommissionen, at der fandtes en central gruppe af virksomheder, som havde deltaget i kartellet i forskellige medlemsstater via koordinationsorganer og foreninger vedrørende flere produktgrupper (796. og 797. betragtning til den anfægtede afgørelse).

8 Kommissionen pålagde i den anfægtede afgørelses artikel 1 17 virksomheder sanktioner for at have begået en overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53, for sagsøgernes vedkommende i tidsrummet fra den 16. oktober 1992 til den 9. november 2004.

9 I den anfægtede afgørelses artikel 2, stk. 1, anførte Kommissionen, at den ikke pålagde sagsøgerne nogen bøde.

Retsforhandlinger og parternes påstande

10 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 7. september 2010 har sagsøgerne anlagt nærværende sag.

11 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Fjerde Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling.

12 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret mundtlige spørgsmål fra Retten under retsmødet den 28. februar 2012.

13 Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:

— Artikel 1 i den anfægtede afgørelse annulleres delvis, for så vidt som Kommissionen deri fastslog, at sagsøgerne havde deltaget i en samlet overtrædelse inden for sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

14 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

15 Sagsøgerne har til støtte for søgsmålet fremsat ét anbringende, hvorefter Kommissionen med urette har konkluderet, at sagsøgerne havde deltaget i en samlet overtrædelse inden for sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar.

16 Kommissionen har bestridt sagsøgernes argumentation.

17 Det bemærkes, at sagsøgerne til støtte for deres eneste anbringende i det væsentlige har gjort to hovedklagepunkter gældende, ifølge hvilke Kommissionen for det første har begået fejl med hensyn til de betingelser, som skal være opfyldt, for at det kan fastslås, at der foreligger en samlet overtrædelse, og hvilke selskaber der deltager deri. For det andet giver de faktiske omstændigheder, som skal tages i betragtning, ikke mulighed for at konkludere, at der i den foreliggende sag er blevet begået en samlet overtrædelse, som sagsøgerne har deltaget i. Under disse omstændigheder finder Retten det formålstjenligt at undersøge disse to klagepunkter hver for sig.

Om det første klagepunkt vedrørende fejl ved fastlæggelsen af betingelserne for eksistensen af en samlet overtrædelse og virksomhedernes deltagelse i en sådan overtrædelse

18 Sagsøgerne har anført, at Kommissionen har begået en retlig fejl. De betingelser, som Kommissionen har lagt til grund i den anfægtede afgørelse for at fastslå eksistensen af en samlet overtrædelse og virksomhedernes deltagelse i en sådan overtrædelse, afviger fra de betingelser, der fremgår af Kommissionens beslutningspraksis og retspraksis. Kommissionen har grundet denne omstændighed ligeledes tilsidesat gennemsigtighedsprincippet, retssikkerhedsprincippet og ligebehandlingsprincippet.

19 Kommissionen har bestridt denne argumentation.

20 Det bemærkes, at artikel 101, stk. 1, TEUF forbyder aftaler og samordnet praksis blandt virksomheder, som har til formål eller virkning at begrænse konkurrencen, og som kan påvirke handelen mellem medlemsstaterne.

21 En tilsidesættelse af artikel 101, stk. 1, TEUF kan følge ikke blot af aftaler og samordnet praksis, som finder sted særskilt og skal pålægges sanktioner som særskilte overtrædelser, men ligeledes af en række af handlinger eller en sammenhængende adfærd, således at bestanddelene deraf med rette kan anses for at være forhold, der udgør en samlet overtrædelse (jf. i denne retning Domstolens dom af 7.1.2014, forenede sager C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P og C-219/00 P, Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 123, præmis 258 og den deri nævnte retspraksis).

22 Hvad for det første angår fastslåelsen af en samlet overtrædelse tilkommer det Kommissionen at godtgøre, at de omhandlede aftaler eller samordnet praksis, selv om de vedrører forskellige goder, tjenesteydelser eller geografiske områder, er en del af en samlet plan, som de berørte virksomheder bevidst har gennemført med henblik på at realisere et samlet konkurrencebegrænsende formål (jf. i denne retning dommen i sagen Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 21 ovenfor, præmis 258 og 260, og Rettens dom af 8.7.2008, sag T-54/03, Lafarge mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 482).

23 Den omstændighed, at aftaler eller samordnet praksis supplerer hinanden, udgør et objektivt indicium for, at der foreligger en samlet plan. Disse aftaler og denne samordnede praksis supplerer hinanden, når de tilsigter at imødegå en eller flere konsekvenser af den normale konkurrence og gennem et samspil bidrager til virkeliggørelsen af et samlet konkurrencebegrænsende mål. Kommissionen er i denne henseende forpligtet til at undersøge alle de faktiske omstændigheder, som vil kunne tjene til at fastslå eller så tvivl om en sådan samlet plan (jf. i denne retning dommen i sagen Lafarge mod Kommissionen, nævnt i præmis 22 ovenfor, præmis 482, og Rettens dom af 28.4.2010, sag T-446/05, Amann & Söhne og Cousin Filterie mod Kommissionen, Sml. II, s. 1255, præmis 92 og den deri nævnte retspraksis).

24 Hvad for det andet angår fastslåelsen af, at en virksomhed har deltaget i en samlet overtrædelse, bemærkes, at det tilkommer Kommissionen at føre bevis for, at virksomheden ved sin egen adfærd havde til hensigt at bidrage til det samlede mål, som deltagerne som helhed forfulgte, og at den havde kendskab til den ulovlige adfærd, som de øvrige virksomheder havde planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, eller at den med rimelighed kunne forudse den, og at den var indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko (jf. i denne retning dommen i sagen Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 21 ovenfor, præmis 83).

25 En virksomhed kan have deltaget direkte i hele den samlede konkurrencebegrænsende adfærd, som den samlede overtrædelse består af, i hvilket tilfælde Kommissionen med føje kan pålægge den ansvaret for hele denne adfærd og derfor den nævnte samlede overtrædelse. En virksomhed kan ligeledes have deltaget direkte i kun en del af den konkurrencebegrænsende adfærd, som den samlede overtrædelse består af, men have haft kendskab til hele den øvrige konkurrencebegrænsende adfærd, som de øvrige karteldeltagere havde planlagt eller foretaget med de samme mål for øje eller med rimelighed kunnet forudse dem og været indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko. I et sådant tilfælde kan Kommissionen også med føje pålægge denne virksomhed ansvaret for hele den samlede konkurrencebegrænsende adfærd, som en sådan overtrædelse består af, og hermed overtrædelsen i sin helhed.

26 Hvis en virksomhed derimod var direkte involveret i en eller flere af de former for konkurrencebegrænsende adfærd, som den samlede overtrædelse består af, men det ikke er godtgjort, at virksomheden ved sin egen adfærd havde til hensigt at bidrage til samtlige de fælles mål, som de øvrige karteldeltagere forfulgte, og at den havde kendskab til hele den øvrige konkurrencebegrænsende adfærd, som de nævnte deltagere havde planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, eller at den med rimelighed kunne forudse den og var indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko, kan Kommissionen kun med føje pålægge virksomheden ansvaret for den adfærd, som den direkte har deltaget i, og den adfærd, som de øvrige deltagere havde planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, som virksomheden forfulgte, og hvorom det er godtgjort, at virksomheden havde kendskab til eller med rimelighed kunne forudse adfærden og var indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko.

27 Det må i den foreliggende sag for så vidt angår betingelserne for, at der foreligger en samlet overtrædelse, for det første fastslås, at Kommissionen i 786. betragtning til den anfægtede afgørelse på grundlag af retspraksis anførte, at »begrebet en samlet overtrædelse netop vedrør[te] en situation, hvor flere virksomheder ha[vde] deltaget i en overtrædelse bestående af en vedvarende adfærd, hvorved der

forfølges et enkelt økonomisk formål med henblik på at fordreje konkurrencen«, og at »eksistensen af synergier og komplementaritet mellem de forskellige former for praksis udg[jorde] et objektivt indicium for, at der foreligger en overordnet plan af denne type«.

28 For det andet anførte Kommissionen for så vidt angår fastslåelsen af deltagelsen i en samlet overtrædelse i 789. betragtning til den anfægtede afgørelse under henvisning til retspraksis følgende:

»Den omstændighed alene, at hver deltager i et kartel kan spille en rolle, der er tilpasset vedkommendes særlige forhold, udelukker ikke, at vedkommende kan holdes ansvarlig for overtrædelsen i sin helhed, bl.a. for handlinger, som er begået af andre deltagere, men som har samme ulovlige formål og samme konkurrencebegrænsende virkning. Den virksomhed, der ved handlinger, der fremmer gennemførelsen af et fælles formål, deltager i en fælles ulovlig adfærd, er ligeledes ansvarlig for de andre deltageres handlinger i forbindelse med den samme overtrædelse for hele det tidsrum, virksomheden deltager i den fælles adfærd. Dette er således tilfældet, når der er ført bevis for, at den pågældende virksomhed var bekendt med de øvrige deltageres ulovlige adfærd eller med rimelighed kunne forudse den, og at den var indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko.«

29 Set i lyset af Kommissionens betragtninger, som anført i præmis 27 og 28 ovenfor, må det fastslås, at Kommissionen hverken har begået en retlig fejl eller tilsidesat gennemsigtighedsprincippet, retssikkerhedsprincippet og ligebehandlingsprincippet. De betingelser, som Kommissionen har nævnt i 786. og 789. betragtning til den anfægtede afgørelse, og som skal være opfyldt med henblik på konstateringen af en samlet overtrædelse og virksomhedernes deltagelse deri, er i overensstemmelse med de betingelser, der er fastslået i den i præmis 21-26 ovenfor nævnte retspraksis.

30 De andre argumenter, som sagsøgerne har fremført i den henseende, kan ikke anfægte konklusionen i denne doms præmis 29.

31 For det første må sagsøgernes argument om, at Kommissionen med urette har gjort gældende, at kvalificeringen af overtrædelsen som en samlet overtrædelse afhænger af, om virksomhederne havde en »fælles hensigt«, forkastes som ubegrundet. Det fremgår for det første af 786. betragtning til den anfægtede afgørelse nævnt i præmis 27 ovenfor, at Kommissionen udtrykkeligt henviste til betingelsen om eksistensen af en »overordnet plan«, hvilket er synonymt med en »samlet plan«, ved afgørelsen af, om den konkurrencebegrænsende praksis var del af en samlet overtrædelse. Dernæst fremgår det – selv om Kommissionen ganske vist i svarskriftet henviser til kravet om, at der foreligger en »fælles hensigt« hos de berørte virksomheder, for at det kan fastslås, at der foreligger en samlet overtrædelse – ikke desto mindre utvetydigt af såvel duplikken som bemærkningerne fremsat under retsmødet, at Kommissionen er af den opfattelse, at der kun foreligger en samlet overtrædelse, hvis deltagerne forfølger en samlet plan, som fremgår af en »fælles hensigt«. Derfor er hverken de af Kommissionen i den anfægtede afgørelse foretagne bedømmelser af eksistensen af en overordnet plan eller Kommissionens fortolkning af disse bedømmelser i sine skrivelser fejlagtige.

32 Hvad for det andet angår sagsøgernes argument om, at eksistensen af en samlet overtrædelse kræver, at fire betingelser er opfyldt, nemlig for det første, at der foreligger en overordnet plan, for det andet, at de omhandlede ulovlige aftaler og praksis supplerer hinanden, for det tredje, at det er de samme virksomheder, der deltager i denne praksis, og for det fjerde, at de omhandlede virksomheder er bevidste om, at de forfølger et fælles mål, må dette forkastes som delvis ubegrundet. Det er, som det fremgår af den i præmis 22 ovenfor nævnte retspraksis, og som sagsøgerne har medgivet i deres svar på Rettens spørgsmål under retsmødet, korrekt, at det kræves, at den første, anden og fjerde af de af sagsøgerne anførte betingelser er opfyldt, for at det kan fastslås, at der foreligger en samlet overtrædelse. Til gengæld udgør det kun et indicium blandt flere, som Kommissionen skal tage i betragtning ved afgørelsen af, om der foreligger en samlet plan eller særskilte overtrædelser, om det er de samme virksomheder, der har deltaget i den omhandlede ulovlige praksis (jf. i denne retning dommen i sagen Amann & Söhne og Cousin Filterie mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 23, præmis 99).

33 Sagsøgerens første klagepunkt må i lyset af samtlige de ovenstående betragtninger forkastes som ubegrundet.

Om det andet klagepunkt vedrørende fejl ved bedømmelsen af de faktiske omstændigheder, som har ført til en kvalificering af overtrædelsen som en samlet overtrædelse og til fastslåelse af sagsøgernes deltagelse deri

34 Sagsøgerne har i det væsentlige gjort gældende, at sagens omstændigheder bedømt i deres helhed ikke giver Kommissionen mulighed for at fastslå eksistensen af en samlet overtrædelse og deres deltagelse deri. Sagsøgerne er af den opfattelse, at Kommissionen i den foreliggende sag har undladt at tage en række objektive indicier, som er blevet fastlagt i Kommissionens egen beslutningspraksis og i retspraksis, i betragtning, og at disse indicier burde have ført til en konstatering af, at den ulovlige praksis ikke var del af en samlet overtrædelse. Disse indicier fremgår bl.a. af, at de tre undergrupper af produkter vedrører forskellige produktmarkeder, at de ikke er forbundne eller sammenlignelige, at ingen af deltagerne udøver en virksomhed, der omfatter alle tre undergrupper af produkter, at størstedelen af disse deltagere har deltaget i ulovlig praksis, som kun vedrører én af de tre undergrupper af produkter, at de perioder, der er omfattet af denne praksis, er forskellige, og at der ikke fandtes noget centralt organ eller komplekst net, som forbandt de omhandlede brancheforeninger.

35 Kommissionen har rejst indsigelse mod denne argumentation.

36 Som det fremgår af den i præmis 23 ovenfor nævnte retspraksis, skal der ved undersøgelsen af, om betingelserne for en samlet overtrædelse er opfyldt, tages hensyn til alle sagens faktiske omstændigheder. Den af Kommissionen i den anfægtede afgørelse foretagne analyse, som førte til konklusionen om, at der forelå en samlet overtrædelse, som sagsøgerne deltog i (jf. præmis 37-51 nedenfor), må derfor først gennemgås, før det undersøges, om sagsøgerne har løftet deres bevisbyrde for, at Kommissionen har begået et fejlskøn i denne henseende (jf. præmis 52-124 nedenfor).

37 Det bemærkes for det første, at den analyse, som ledte Kommissionen til at fastslå, at der forelå en samlet overtrædelse inden for sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar, og at sagsøgerne deltog i overtrædelsen, i den anfægtede afgørelse er opdelt i to dele.

38 For det første har Kommissionen i 792. og 793. betragtning til den anfægtede afgørelse anført, at den af de omhandlede virksomheder gennemførte praksis godtgør eksistensen af en samlet overtrædelse.

39 Med hensyn til omfanget af den samlede overtrædelse, der hævdes begået i den foreliggende sag, har Kommissionen i 793.-795. betragtning til den anfægtede afgørelse foretaget følgende fire konstateringer. For det første vedrørte overtrædelsen de tre undergrupper af produkter på mindst seks medlemsstaters område, nemlig Belgien, Tyskland, Frankrig, Italien, Nederlandene og Østrig. For det andet varede overtrædelsen mindst fra den 16. oktober 1992 til den 9. november 2004. For det tredje bestod den fastslåede overtrædelse af en række konkurrencebegrænsende handlinger, »som vidnede om en vis adfærdsnorm, som havde det fælles formål at begrænse konkurrencen på priser inden for sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar«. For det fjerde deltog en central gruppe på otte virksomheder, bestående af sagsøgerne og Grohe Beteiligungs GmbH (herefter »Grohe«), American Standard Inc. (herefter »Ideal Standard«), Hansa Metallwerke AG (herefter »Hansa«), Sanitec Europe Oy (herefter »Sanitec«), Duscholux GmbH & Co (herefter »Duscholux«), Duravit AG (herefter »Duravit«) og Villeroy & Boch AG (herefter »Villeroy & Boch«) på direkte, afgørende og vedvarende vis i den fastslåede overtrædelse.

40 Med hensyn til de konkrete elementer, som førte til konklusionen om, at der forelå en samlet overtrædelse i den foreliggende sag, har Kommissionen i 796. betragtning til den anfægtede afgørelse anført ti faktorer, som gennemgås i denne doms præmis 41-51.

41 Hvad for det første angår de virksomheder, der er ophavsmænd til den samlede overtrædelse, har den centrale gruppe på otte virksomheder angiveligt deltaget i de hemmelige arrangementer i alle eller nogle af de seks omhandlede medlemsstater og har deltaget i mindst et samarbejdsorgan, som omfattede de tre undergrupper af produkter. Sagsøgerne, Grohe, Duscholux, Villeroy & Boch, Sanitec og Hansa har bl.a. angiveligt deltaget i møder hos de følgende koordinationsorganer: IndustrieForum Sanitär (herefter »IFS«) i Tyskland, Arbeitskreis Sanitär Industrie (herefter »ASI«) i Østrig og Sanitair Fabrikanten Platform (herefter »SFP«) i Nederlandene (796. betragtning, første led, og 797. betragtning til den anfægtede afgørelse samt fodnote 1077 til afgørelsen).

42 Hvad for det andet angår koordinationen blandt virksomhederne omfattede i alt otte foreninger producenter af i det mindste to af de tre undergrupper af produkter. For det første fandtes der tre koordinationsorganer. Endvidere fandtes der foreninger vedrørende flere produktgrupper i Italien, nemlig Euroitalia og Michelangelo, og i Belgien, såsom Amicale du sanitaire og gruppen Home Comfort Team (herefter »HCT«). HCT forsøgte at udstrække sin virksomhed til at omfatte de tre undergrupper af produkter, idet det præciseres, at den omfattede to af undergrupperne. Endelig skete det ofte, at drøftelser, der berørte flere af de tre undergrupper af produkter, fandt sted inden for specialforeninger, som ved de to møder for de tyske foreninger for keramiske artikler Fachverband Sanitär-Keramische Industrie (herefter »FSKI«) og Arbeitsgemeinschaft Sanitärarmaturenindustrie (herefter »AGSI«), som fandt sted i 2002 og 2003, hvorunder deltagerne ligeledes drøftede prisforhøjelser for vandhaner og armaturer. I øvrigt bekræfter de bilaterale kontakter mellem virksomhederne, at de tre undergrupper af produkter er nært forbundne. Eksempelvis medgav en direktør ved Hansgrohe, at vedkommende altid forsøgte ikke blot at få oplysninger om konkurrenternes priser, men også informationer vedrørende industrien som helhed, for at kunne træffe sine egne beslutninger »med større sikkerhed«. Set i lyset af disse møder og kontakter er det Kommissionens opfattelse, at de berørte producenter for at sikre effektiviteten af den gennemførte foranstaltning eller for at fastslå dens manglende effektivitet i deres forretningsmæssige interesse fandt det nødvendigt at koordinere deres respektive prisforhøjelser inden for en fælles ramme (796. betragtning, første led, og 798.-802. og 813. betragtning til den anfægtede afgørelse samt fodnote 1104 til afgørelsen).

43 Hvad for det tredje angår strukturen og fremgangsmåden for distribution af de tre undergrupper af produkter godtgør industriens funktionsmåde og særlig den rolle, som grossisterne spillede i distributionssystemet med tre niveauer, eksistensen af objektive forbindelser mellem undergrupperne. Grossisterne, som sælger alle de tre omhandlede undergrupper af produkter, udgør således det fælles kundegrundlag for producenterne af de tre omhandlede undergrupper. Som følge deraf havde producenterne en stærk tilskyndelse til at samordne deres samlede adfærd og deres prispolitik i forhold til grossisterne. Deltagerne i den omhandlede hemmelige praksis var bevidste om, at de deltog i årligt tilbagevendende samordninger af priser, som vedrørte de samme kunder, og som i almindelighed fulgte et gentaget mønster, for at kunne »handle mere effektivt i deres forhandlinger med grossisterne«, som fandt sted hvert år. Samordningen fandt sted på nationalt plan, i det omfang grossisterne, som producenterne skulle forhandle med, i de fleste tilfælde var etableret på nationalt plan (796. betragtning, tredje led, og 803.-805. betragtning til den anfægtede afgørelse).

44 Hvad for det fjerde angår de mekanismer, som styrede praksis vedrørende koordinering af prisforhøjelserne, er Kommissionen nået til den konklusion, at prisforhøjelserne i almindelighed blev organiseret på samme vis og på samme tidspunkt i alle medlemsstaterne for de tre undergrupper af produkter. Producenterne vedtog i alle medlemsstaterne en fælles praksis, som bestod i systematisk at udveksle prognoser om procentuelle prisforhøjelser med deres konkurrenter for den kommende prisperiode, i almindelighed før de meddelte deres kunder disse priser, og før de trådte i kraft. Denne praksis fandt i almindelighed sted ved almindelige foreningsmøder, arrangeret under hele kartellets tidsmæssige udstrækning, under hvilke deltagerne meddelte hinanden deres prisforhøjelser (806.-809. betragtning til den anfægtede afgørelse).

45 Hvad for det femte angår den konkurrencebegrænsende praksis, som supplerede den konkurrencebegrænsende praksis med samordning af prisforhøjelser, bestod denne dels i indgåelse af aftaler vedrørende særlige begivenheder, dels i udveksling af kommercielle oplysninger af følsom karakter, som fandt sted på samme tidspunkt og på samme vis inden for rammerne af flere foreninger i de forskellige medlemsstater. Denne praksis bekræfter kartellets intensitet og stabilitet. Eksempelvis enedes deltagerne i 2004 om at forhøje priserne i Belgien, Tyskland, Frankrig, Italien og Østrig efter en forhøjelse af råstofpriserne. I 2002 enedes producenterne om tidsplanen for indførelsen af nye prisskemaer som følge af indførelsen af euroen. Udvekslingen af følsomme oplysninger bestod i det væsentlige af en udveksling af nye data vedrørende salg, i almindelighed i form af procentuelle stigninger eller fald sammenholdt med en tidligere referenceperiode, og ofte i prognoser vedrørende salg for de kommende måneder. Denne adfærd omfattede de samme medlemmer som praksissen vedrørende prisfastsættelser og blev organiseret inden for rammerne af de samme foreninger (810.-813. betragtning til den anfægtede afgørelse).

46 Hvad for det sjette angår de grænseoverskridende forbindelser har Kommissionen for det første anført, at de prisdrøftelser, der blev organiseret inden for en medlemsstat, undertiden ligeledes udløste drøftelser om prisforhøjelser i andre medlemsstater. Eksempelvis udløste aftalen om prisforhøjelser for bruseafskærmninger, der blev indgået inden for den tyske specialforening Arbeitskreis Duschabtrennungen (herefter »ADA«), en samordning af priserne inden for den østrigske forening Arbeitskreis Sanitärindustrie (herefter »ASI«) i 2000. Endvidere var markedsbetingelserne inden for de forskellige medlemsstater forbundet. For eksempel blev der gennemført forsøg på tilpasning af priserne i Østrig med priserne i Tyskland i 2001. Endelig meddelte datterselskaberne af de store virksomheder, der deltog i kartellet, og som var hjemmehørende i Tyskland, ikke blot priserne for den medlemsstat, hvor den forening, der organiserede mødet, havde hjemme, men ligeledes priserne for de andre medlemslande (818.-823. betragtning til den anfægtede afgørelse).

47 Eksistensen af grænseoverskridende forbindelser samt en central prisfastsættelse for virksomheder med aktiviteter i flere medlemsstater kan i øvrigt bl.a. forklares med den betydelige handel mellem medlemsstaterne, som det er tilfældet inden for området vandhaner og armaturer. Denne betydelige handel bekræfter, at gennemførelsen af konkurrencebegrænsende foranstaltninger gav mulighed for at skabe synergier blandt de omhandlede virksomheder (824.-833. betragtning til den anfægtede afgørelse).

48 Hvad for det syvende angår virksomhedernes centrale prisfastsættelse anvendte størstedelen af de multinationale virksomheder, der var involveret i den fastslåede overtrædelse, centraliserede prispolitikker, der kontrolleredes fra hver gruppes hovedsæde. Disse multinationale virksomheders hovedsæder blev særligt pålagt at fastsætte udgangspriserne, idet der ligeledes blev fastsat et prisinterval, som de nationale datterselskaber kunne anvende ved fastsættelsen af deres priser under hensyntagen til de oplysninger, de var i besiddelse af vedrørende deres konkurrenter på nationalt plan. Eksempelvis befandt Hansgrohes strategiske prisfastsættelseskontor, som var blevet pålagt at fastsætte priserne under hensyntagen til markedskendskab og oplysninger indsamlet i datterselskaberne i Den Europæiske Union, sig i Tyskland. De små uafhængige producenter, som deltog i disse foreningsmøder, blev påvirket af de prisændringer, som fulgte deraf (834.-844. betragtning til den anfægtede afgørelse).

49 Hvad for det ottende angår de objektive forbindelser, der fandtes mellem de tre undergrupper af produkter, er der for hver undergruppe tale om produkter vedrørende badeværelsesudstyr og -inventar, som Hansgrohe definerede som produkter, der var »synlige« i et badeværelse. De objektive forbindelser mellem disse tre undergrupper af produkter blev ligeledes implicit anerkendt i det omfang, foreningsmøderne dækkede to eller tre undergrupper af produkter, og producenterne havde en fælles kundekreds. De omhandlede virksomheder har i øvrigt anerkendt, at disse tre undergrupper af produkter supplerede hinanden, hvilket bekræfter, at der forelå objektive forbindelser mellem dem (845. og 846. betragtning til den anfægtede afgørelse).

50 Hvad for det niende angår stabiliteten af samordningsmekanismen for priserne gennem tiden har Kommissionen gjort opmærksom på, at de omhandlede hemmelige arrangementer fortsatte efter det samme gentagne mønster, selv efter visse medlemmer forlod kartellet. Kommissionen har i den henseende anført som eksempel, at Hansa i 1999 forlod den italienske forening Michelangelo, som omhandlede vandhaner og armaturer og keramiske artikler, men fortsatte med at deltage i foreningen Euroitalia, som omhandlede vandhaner og armaturer og i mindre omfang keramiske artikler (801. og 847. betragtning til den anfægtede afgørelse og fodnote 1176 til afgørelsen).

51 Hvad for det tiende angår det ledende personales deltagelse, mobilitet og ansvar foreligger der flere eksempler på repræsentanter, som er flyttet fra en virksomhed, der deltager i den fastslåede overtrædelse, til en anden, eller som påtager sig ansvar for flere medlemsstater, eller som endda har deltaget i hemmelige møder i flere foreninger organiseret i flere medlemsstater. Disse faktorer bekræfter Kommissionens konklusioner om, dels at overtrædelsen omfatter flere produkter, dels overtrædelsens geografiske udstrækning. Eksempelvis var [V.] fra Sanitec tilstede ved hemmelige møder hos SFP i Nederlandene og ved hemmelige møder hos gruppen Vitreous China Group (herefter »VCG«) i Belgien. Dette gav ham mulighed for at informere de andre konkurrenter om drøftelserne inden for hver af disse foreninger. [D.] repræsenterede Ideal Standard i ASI og deltog i drøftelser om ikke blot keramiske artikler, men også vandhaner og armaturer (848. og 849. betragtning til den anfægtede afgørelse og fodnote 1177-1180 til afgørelsen).

52 For det andet har Kommissionen undersøgt, om de virksomheder, der er omfattet af den anfægtede afgørelse, herunder sagsøgerne, har deltaget i den omhandlede samlede overtrædelse (850. betragtning til den anfægtede afgørelse).

53 For det første viser de faktiske omstændigheder ifølge Kommissionen, at sagsøgerne, Grohe, Ideal Standard, Sanitec, Hansa, Villeroy & Boch, Duscholux og Duravit var bevidste om den samlede hemmelige adfærd, for så vidt som de vidste eller med rimelighed kunne have forudset, at den fastslåede overtrædelse vedrørte i det mindste de tre undergrupper af produkter, henset til den omstændighed, at de var medlemmer af mindst ét koordinationsorgan, at de ligeledes var medlemmer af flere foreninger vedrørende flere produktgrupper, og at de var repræsenteret i mindst tre medlemsstater og specialforeninger, hvorved de knyttede kontakter med andre virksomheder, der ligeledes var aktive i flere medlemsstater i forbindelse med den fastslåede overtrædelse (852. betragtning til den anfægtede afgørelse).

54 Hvad for det andet angår særligt sagsøgerne, Grohe, Ideal Standard og Sanitec har disse alle via deres nationale datterselskaber deltaget i hemmelige foreningsmøder i de seks omhandlede medlemsstater. Endvidere har de alle deltaget i hemmelige møder i mindst et koordinationsorgan og ofte i flere foreninger vedrørende flere produktgrupper. De var alle direkte involveret i den fastslåede overtrædelse i forhold til de tre undergrupper af produkter, som deres virksomhed vedrører. Kommissionen har præciseret, at sagsøgerne var medlemmer af IFS, ASI samt SFP og Stichting Verwarming en Sanitair (herefter »SVS«) med sæde i Nederlandene. Disse fire koordinationsorganer dækkede således de tre undergrupper af produkter. De var ligeledes medlemmer af foreningerne vedrørende flere produktgrupper Euroitalia, HCT og Amicale du sanitaire, som dækkede mindst to undergrupper af produkter (853. betragtning til den anfægtede afgørelse).

55 For det andet skal undersøgelsen af, om Kommissionen med rette fastslog, at den omhandlede praksis udgjorde en samlet overtrædelse, hvilket sagsøgerne har bestridt, foretages i lyset af Kommissionens vurderinger, som er gengivet i præmis 39-54 ovenfor.

56 Det bemærkes indledningsvis for det første, at mens sagsøgerne inden for rammene af deres eneste anbringende til støtte for søgsmålet har gjort gældende, at de ikke har deltaget i en samlet overtrædelse, har de til gengæld anført, at de dels ikke anfægter de faktiske omstændigheder, som de tidligere har medgivet under den administrative procedure, dels anerkender, at de har overtrådt artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53. Under disse omstændigheder er det på grundlag af de

faktiske omstændigheder, som er gengivet i den anfægtede afgørelse, og som sagsøgerne ikke har anfægtet under den foreliggende sag, at det skal undersøges, om Kommissionen med rette fastslog, at sagsøgerne havde deltaget i en samlet overtrædelse, der omfatter de tre undergrupper af produkter, og ikke kun to særskilte overtrædelser vedrørende to undergrupper af produkter, som de producerer og markedsfører, nemlig vandhaner og armaturer samt bruseafskærmninger.

57 Det må for det andet fremhæves – som Kommissionen i det væsentlige har medgivet i sine bemærkninger som svar på Rettens mundtlige spørgsmål under retsmødet – at Kommissionen ikke har nogen særlig skønsbeføjelse til at fastslå, om den ulovlige praksis er del af en samlet overtrædelse eller ej. Det tilkommer desuden Retten at udøve fuld kontrol med ikke blot overholdelsen af de retlige normer, der finder anvendelse på den omhandlede overtrædelse, men ligeledes med de faktiske omstændigheder, som har ført Kommissionen til at fastslå eller forkaste kvalificeringen af overtrædelsen, som i den foreliggende sag, som en samlet overtrædelse.

58 I den foreliggende sag må det fastslås, at de ti faktiske omstændigheder, som Kommissionen har anført, og som er gengivet i præmis 41-51 ovenfor, samlet bedømt for det første fører til den konklusion, at der foreligger en samlet overtrædelse, og for det andet, at sagsøgerne deltog i denne overtrædelse.

59 Hvad for det første angår konstateringen af en samlet overtrædelse må det dels fastslås, at Kommissionen i det væsentlige har identificeret den samlede plan, som de omhandlede virksomheder fulgte, som værende en plan med det ene formål at give producenterne inden for de tre omhandlede undergrupper af produkter, som supplerer hinanden ved fremstillingen af et badeværelse, mulighed for inden for rammen af det samme distributionssystem på tre niveauer at koordinere forhøjelserne af de priser, som de fakturerede de grossister, der udgjorde deres fælles kunder. En sådan bedømmelse følger af Kommissionens konstateringer i 793. betragtning, fjerde led, til den anfægtede afgørelse, delvis gengivet i præmis 39 ovenfor, i 793. betragtning, tredje led, og 803.-805. betragtning til samme afgørelse, delvis gengivet i præmis 43 ovenfor. Denne bedømmelse bekræftes i øvrigt af Kommissionens analyse, ifølge hvilken den omhandlede ulovlige praksis – som sagsøgerne har anerkendt ikke blot under den administrative procedure (jf. 931. betragtning til den anfægtede afgørelse og fodnote 934 til afgørelsen), men ligeledes under retsmødet som svar på Rettens spørgsmål – havde til formål at få producenterne til at fremstå som en fælles front i forhold til grossisterne, som havde en betydelig forhandlingsstyrke, henset til nødvendigheden af på samme tidspunkt af året at give disse meddelelse om de priser, som ville finde anvendelse for de tre undergrupper af produkter.

60 For det andet har Kommissionen anført adskillige supplerende forbindelser mellem den omhandlede ulovlige praksis, som fastslår eksistensen af den i den foregående præmis beskrevne samlede plan. Den omstændighed for det første, at den omhandlede praksis blev gennemført af en ikke ubetydelig og ensartet gruppe af virksomheder (jf. 796. og 797. betragtning til den anfægtede afgørelse, nævnt i præmis 41 ovenfor), hvis aktiviteter vedrørte to af de tre undergrupper af produkter (jf. 801. betragtning til denne afgørelse, nævnt i præmis 42 ovenfor), der tilhørte den samme virksomhedssektor, og som supplerede hinanden (jf. 845. betragtning til den anfægtede afgørelse, gengivet i præmis 49 ovenfor), udgør i det væsentlige objektive indicier for gennemførelsen af en samlet plan. Dernæst fandt den konkurrencebegrænsende praksis, der blev gennemført af denne centrale gruppe af virksomheder, sted ved flere fælles koordinationsorganer og foreninger vedrørende flere produktgrupper, der havde som fælles formål at opnå prisforhøjelser såvel årligt som ved konkrete begivenheder for en eller flere af de tre undergrupper af produkter (jf. 810.-813. betragtning til den anfægtede afgørelse, gengivet i præmis 45 ovenfor), og det var deltagernes opfattelse, at denne praksis skulle koordineres, for at prisstigningerne ville blive accepteret af deres fælles kunder (jf. 813. betragtning til den anfægtede afgørelse, gengivet i præmis 42 ovenfor). Endelig blev denne ulovlige praksis gennemført efter den samme fremgangsmåde og med samme hyppighed (806.-809. betragtning til den anfægtede afgørelse, gengivet i præmis 44 ovenfor) og i visse tilfælde ved hjælp af de samme ansatte, som havde ansvaret for at gennemføre denne for flere undergrupper af produkter inden for flere områder (jf. 848. og 849. betragtning til den anfægtede afgørelse, gengivet i præmis 51 ovenfor).

61 Hvad for det andet angår sagsøgernes deltagelse i den omhandlede samlede overtrædelse har Kommissionen med rette anført, at i det omfang sagsøgerne sammen med andre virksomheder, der er blevet pålagt sanktioner i den anfægtede afgørelse, har været medlemmer af koordinationsorganer og foreninger vedrørende flere produktgrupper (jf. 853. betragtning til den anfægtede afgørelse, gengivet i præmis 54 ovenfor), må de anses for i det mindste at have været bekendt med hele den ulovlige praksis vedrørende de tre undergrupper af produkter, således at de bør pålægges sanktioner for denne samlede overtrædelse.

62 Under disse omstændigheder må det fastslås, at Kommissionen med rette har fastslået, at der forelå en samlet overtrædelse, og at sagsøgerne deltog i denne.

63 Det er i lyset af de i præmis 59-62 ovenfor anførte betragtninger, at de argumenter, som sagsøgerne har fremført med henblik på at gøre gældende, dels at visse faktiske omstændigheder, som Kommissionen undlod at tage i betragtning, drager eksistensen af en samlet overtrædelse i den foreliggende sag i tvivl, dels at de ti faktiske omstændigheder, som Kommissionen tog i betragtning, ikke gav mulighed for at fastslå eksistensen af en samlet overtrædelse, herefter skal undersøges.

Om sagsøgernes argumenter vedrørende de faktiske omstændigheder, som Kommissionen har undladt at tage i betragtning i den anfægtede afgørelse

64 Sagsøgerne har anført fire hovedargumenter med henblik på at gøre gældende, at visse faktiske omstændigheder, som Kommissionen undlod at tage i betragtning, drager eksistensen af en samlet overtrædelse i tvivl.

65 Kommissionen har rejst indsigelse mod disse argumenter.

66 Sagsøgerne har for det første anført, at de tre undergrupper af produkter er forskellige i forhold til hinanden, og at de tilhører forskellige markeder, for så vidt som de ikke er indbyrdes substituérbare.

67 Det bemærkes i den henseende for det første, at den omstændighed, som parterne er enige om, at de tre undergrupper tilhører forskellige markeder, ikke udelukker eksistensen af en samlet overtrædelse. Som det fremgår af den i præmis 22 ovenfor nævnte retspraksis, forudsætter konstateringen af, at der foreligger en samlet overtrædelse, pr. definition, at den omhandlede konkurrencebegrænsende praksis berører forskellige produkter og tjenesteydelser eller områder. Som Kommissionen som svar på Rettens spørgsmål med rette har anført under retsmødet, udgør den omstændighed, at de former for ulovlig praksis, som er omhandlet i den foreliggende sag, alle omfatter »synlige« produkter, som supplerer hinanden ved fremstillingen af badeværelser, for det andet et objektivt indicium for, at de omhandlede virksomheder havde en interesse i at koordinere deres ulovlige praksis over for deres fælles kunder. Det bemærkes i den henseende, at sagsøgerne ikke har fremført noget argument, der anfægter Kommissionens konstatering i bl.a. 805. betragtning til den anfægtede afgørelse, hvorefter producenterne af vandhaner og armaturer koordinerede deres konkurrencebegrænsende praksis med henblik på sammen at forsvare deres fælles interesser og »fremstå som en fælles front« over for grossisterne. Det følger af disse konstateringer, at sagsøgernes argument i den henseende må forkastes som ubegrundet.

68 For det andet har sagsøgerne gjort gældende, at ingen af de 17 adressater for den anfægtede afgørelse fremstillede eller markedsførte produkter, der henhørte under de tre undergrupper af produkter, og at kun fem af disse drev virksomhed vedrørende to undergrupper af produkter.

69 Det må i den henseende dels fremhæves, at Kommissionen ikke i den anfægtede afgørelse fandt, at de 17 virksomheder, som den pålagde sanktioner, havde deltaget i den samlede overtrædelse. Kommissionen fandt således i 879. betragtning til den anfægtede afgørelse, at visse af de i den anfægtede afgørelse omhandlede virksomheder, såsom de italienske virksomheder Cisal Rubinetteria

SpA, Mamoli Robinetteria SpA, Rubineterrie Teoerema SpA, RAF Rubinetteria SpA og Zucchetti Rubinetteria SpA, ikke kunne anses for at have deltaget i en samlet overtrædelse på grund af den omstændighed, at Kommissionen ikke havde bevis for, at de havde deltaget i drøftelser vedrørende de tre undergrupper af produkter uden for Italien. Til gengæld fastslog Kommissionen i den anfægtede afgørelse, at der var en central gruppe af virksomheder bestående af mindst fem virksomheder, heriblandt sagsøgerne, som fremstillede produkter inden for to af de tre undergrupper, og at disse virksomheder via koordinationsorganer og foreninger vedrørende flere produktgrupper havde deltaget i ulovlig praksis vedrørende henholdsvis to og tre undergrupper af produkter i de fleste af eller alle de seks omhandlede medlemsstater (jf. 792., 853. og 854. betragtning til den anfægtede afgørelse). Denne centrale gruppe af virksomheders involvering i den forskelligartede ulovlige praksis viser således, at der forelå en samlet plan, selv om ingen af de omhandlede virksomheder fremstillede produkter i alle de tre undergrupper.

70 For det andet bemærkes, at for så vidt som sagsøgerne har gjort gældende, at Kommissionen ikke, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, hvilket ikke er tilfældet i denne sag, kan fastslå, at de har deltaget i en samlet overtrædelse med hensyn til undergrupper af produkter, når de ikke fremstiller disse produkter, må dette argument ligeledes forkastes. Dette argument, som vedrører spørgsmålet, om en virksomhed, der ikke fremstiller keramiske artikler, kan deltage i en overtrædelse, som omfatter disse produkter, er for det første uden relevans for spørgsmålet, om betingelserne for, at der foreligger en samlet overtrædelse, som vedrører de tre undergrupper af produkter, er opfyldt. Dernæst kan en virksomhed, som det fremgår af den i præmis 25 ovenfor nævnte retspraksis, under alle omstændigheder holdes ansvarlig for en overtrædelse, der til dels omfatter produkter, som virksomheden ikke fremstiller, hvis den er bevidst om den samlede ulovlige adfærd, som de andre karteldeltagere havde planlagt eller gennemført med de samme mål for øje.

71 For det tredje har sagsøgerne anført, at overtrædelsens tyngdepunkt var forskelligt for hver af de tre undergrupper af produkter. Selv om visse former for adfærd, der er beskrevet i den anfægtede afgørelse, vedrørte mere end én af de tre undergrupper af produkter, er den omstændighed, at den omhandlede overtrædelse dækkede flere af disse undergrupper ifølge sagsøgerne utilstrækkelig til, at overtrædelsen kan kvalificeres som en samlet overtrædelse. Sagsøgerne har i den henseende fremført to rækker af argumenter.

72 Sagsøgerne har ved den første række af argumenter gjort gældende, at såvel den årlige koordinering af prisforhøjelserne som udvekslingen af kommercielt følsomme oplysninger for hovedpartens vedkommende kun berørte en af de tre undergrupper af produkter og udelukkende omfattede visse af de seks omhandlede medlemsstater.

73 Det må i den henseende indledningsvis fastslås, at selv om de fleste af brancheforeningernes møder, som sagsøgerne har gjort gældende, kun vedrørte én enkelt undergruppe af produkter i én enkelt medlemsstat, rejser dette ikke tvivl om konstateringen af, at de omhandlede virksomheder koordinerede deres konkurrencebegrænsende praksis for hver af de tre undergrupper af produkter.

74 Det bemærkes dernæst, at som sagsøgerne har medgivet i deres skriftlige indlæg, fandt koordineringen af prisforhøjelserne for de tre undergrupper af produkter sted inden for ASI og SFP samt i det mindste lejlighedsvist IFS. Under disse omstændigheder ændrer den omstændighed, at koordinationen på tværs af produktgrupper var svagere, eller endog ikke eksisterende, for visse af de tre undergrupper af produkter i de andre berørte medlemsstater, nemlig Belgien, Frankrig og Italien, ikke på konklusionen om, at der skete en sådan koordinering på tværs af produktgrupper i Tyskland, Nederlandene eller Østrig.

75 I modsætning til hvad sagsøgerne har anført, godtgør den omstændighed, at sagsøgerne har medgivet, at den konkurrencebegrænsende praksis knyttet til konkrete begivenheder, såsom indførelsen af euroen, prisstigninger på råmaterialer eller indførelse af motorvejsafgifter, bestod i koordinerede prisforhøjelser, at de forskellige former for konkurrencebegrænsende praksis for hver undergruppe af

produkter supplerede hinanden, selv om disse former for praksis kun var sekundære i forhold til den almindelige praksis vedrørende koordination af prisforhøjelser. Det samme gælder for udvekslingen af kommercielt følsomme oplysninger, som sagsøgerne udtrykkeligt har medgivet omfattede flere af de tre undergrupper af produkter. Det, at disse former for praksis var sekundære i forhold til koordineringen af de årlige prisforhøjelser, er uden betydning for kvalificeringen af den omhandlede praksis som en »samlet overtrædelse«.

76 Endelig udgør den omstændighed, at sagsøgerne som beskrevet i præmis 5 ovenfor har indgivet en anmodning om bødefritagelse i medfør af samarbejdsmeddelelsen af 2002 for alle produkter i sektoren for »badeværelsesudstyr og -inventar«, som Kommissionen med rette har understreget i sine skriftlige indlæg, en faktisk omstændighed, som er relevant ved konstateringen af eksistensen af en samlet overtrædelse. I modsætning til det af sagsøgerne som svar på Rettens spørgsmål under retsmødet anførte sandsynliggør denne omstændighed i det mindste, at sagsøgerne var af den opfattelse, at de omhandlede former for praksis, som de var direkte involveret i, og som vedrørte vandhaner og armaturer samt bruseafskærmninger, var forbundet med hinanden og udgjorde en del af én og samme overtrædelse.

77 Den første række af argumenter, som sagsøgerne har fremført, gengivet i præmis 72 ovenfor, må således forkastes som ubegrundet.

78 Sagsøgerne har ved en anden række af argumenter gjort gældende, at varigheden af overtrædelserne varierede for hver af de tre undergrupper af produkter, såvel i Belgien som i Tyskland, Frankrig og Italien. De har anført, at der ikke kunne foreligge en samlet overtrædelse, som dækkede de tre undergrupper af produkter, og som var begyndt i 1994, fordi overtrædelsen vedrørende vandhaner og armaturer i Tyskland først begyndte i 1998, og at overtrædelsen vedrørende keramiske artikler ikke begyndte før 2000.

79 Det bemærkes i den henseende for det første, at Kommissionen på ingen måde har fastslået, at en samlet overtrædelse blev begået for alle tre undergrupper af produkter i alle medlemsstaterne fra tidligst den 12. oktober 1994 indtil den 9. november 2000, men at den har fundet, at en samlet overtrædelse udviklede sig og blev tilpasset over tid i løbet af denne periode med hensyn til de omhandlede medlemsstater. Denne konstatering fremgår af den anfægtede afgørelses artikel 1, hvori Kommissionen præcist har anført de perioder og de områder, hvor de virksomheder, der blev pålagt sanktioner, havde deltaget i forskellig ulovlig praksis vedrørende hver af de tre undergrupper af produkter, og som var del af en samlet overtrædelse. For det andet kan den omstændighed, at den omhandlede ulovlige praksis begyndte på forskellige datoer for de forskellige berørte medlemsstater og undergrupper af produkter, ikke ændre ved konstateringen af, at der forelå talrige materielle, geografiske og tidsmæssige overlapninger med hensyn til den ulovlige praksis vedrørende de omhandlede produkter, hvilket sagsøgerne i øvrigt ikke har anfægtet. Hvad særligt angår sagsøgerne bemærkes, at som Kommissionen har konstateret i tabel D i den anfægtede afgørelse, har de deltaget i ulovlig praksis af forskellig varighed i Belgien, Tyskland, Frankrig og Østrig vedrørende to undergrupper af produkter svarende til deres produktionsvirksomhed, men at en del af overtrædelsesperioden – fra den 16. oktober 1992 til den 15. juli 2004 – imidlertid var fælles.

80 Sagsøgernes anden række af argumenter, som gengivet i præmis 78 ovenfor, må derfor forkastes som ubegrundet.

81 Sagsøgerne har for det fjerde gjort gældende, at den blotte bevidsthed om, at en konkurrencebegrænsende praksis kan finde sted, i den foreliggende sag inden for en af de tre undergrupper af produkter, som omfattede produkter, som de berørte virksomheder ikke fremstillede, ikke kan have til virkning, at to særskilte overtrædelser omkvalificeres som en samlet overtrædelse. Sagsøgerne har navnlig anført, at selv om de ved visse lejligheder kunne »få mistanke om, at der muligvis fandt en årlig priskoordinering sted inden for sektoren for keramiske artikler«, havde de ikke kendskab til den ulovlige praksis, der fandt sted ved specialforeningerne, som dækkede disse artikler.

82 Det må imidlertid i den henseende fastslås, at sagsøgerne, som Kommissionen har anført, udtrykkeligt i deres skriftlige indlæg har medgivet, at der fandt en koordinering af prisforhøjelser sted ved de to koordinationsorganer, som de tilhørte, nemlig ASI og SFP. Under disse omstændigheder har Kommissionen gyldigt kunnet fastslå, at sagsøgerne i det mindste var vidende om den konkurrencebegrænsende praksis, som blev gennemført for de keramiske artikler, som de ikke fremstillede. Under disse omstændigheder er det i overensstemmelse med den i præmis 24-26 ovenfor nævnte retspraksis, at Kommissionen har holdt sagsøgerne ansvarlige for den omhandlede samlede overtrædelse.

83 Dette argument må således forkastes som ubegrundet.

84 Set i lyset af de samlede konstateringer i præmis 66-83 ovenfor må det fastslås, at ingen af de fire argumenter, som sagsøgerne har fremført vedrørende det, som de anser for at være objektive indicier for eksistensen af særskilte overtrædelser, hvad enten de bedømmes særskilt eller samlet, er af en sådan karakter, at de afkræfter Kommissionens konklusion om, at der forelå en samlet overtrædelse, som sagsøgerne deltog i. Sagsøgernes samlede argumentation i den henseende må således forkastes som ubegrundet.

Om sagsøgernes argumenter vedrørende de faktiske omstændigheder, som Kommissionen fejlagtigt har taget i betragtning i den anfægtede afgørelse

85 Sagsøgerne har gjort gældende, at ingen af de ti indicier, som Kommissionen har taget i betragtning i den anfægtede afgørelse, og som er gengivet i præmis 41-51 ovenfor, gav grundlag for at antage, at der forelå en samlet overtrædelse.

86 Kommissionen har anfægtet denne argumentation.

87 For det første har sagsøgerne gjort gældende, at Kommissionens bedømmelse, omhandlet i 797. betragtning til den anfægtede afgørelse og gengivet i præmis 41 ovenfor, ifølge hvilken der fandtes en central gruppe af virksomheder, ikke gav grundlag for at antage, at der forelå en samlet overtrædelse, for så vidt som ingen af disse virksomheder fremstillede produkter, der hørte til de tre undergrupper af produkter, eller deltog i kartellet i de seks omhandlede medlemsstater.

88 Det er i den henseende tilstrækkeligt at bemærke, at som det fremgår af præmis 70 ovenfor, afkræfter den omstændighed, at alle de virksomheder, der er blevet pålagt sanktioner i den anfægtede afgørelse, ikke fremstillede produkter, der hører til alle de tre undergrupper af produkter, og at dette gjaldt for alle de omhandlede medlemsstater, ikke konstateringen af, at der forelå en snæver, men ensartet gruppe på mindst fem virksomheder, som var involveret i den samme praksis med samordning af prisforhøjelser i forhold til deres fælles kundekreds, som vedrørte to af de tre undergrupper af produkter og områder i form af fælles foreninger med hjemsted på disse samme områder. Denne faktor viser, at for i det mindste en del af de virksomheder, der er blevet pålagt sanktioner i den anfægtede afgørelse, var den ulovlige praksis, der blev gennemført, del af en samlet plan, der udgjorde en samlet overtrædelse.

89 Sagsøgernes første argument må derfor forkastes som ubegrundet.

90 Sagsøgerne har for det andet gjort gældende, at Kommissionens bedømmelse, omhandlet i 798. betragtning til den anfægtede afgørelse og gengivet i præmis 42 ovenfor, ifølge hvilken den centrale gruppe af virksomheder deltog i hemmelige arrangementer i alle eller en del af medlemsstaterne og var del af et koordinationsorgan, er misvisende. Ifølge sagsøgerne er der blandt de 13 foreninger, der nævnes i den anfægtede afgørelse, kun tre koordinationsorganer, som dækkede alle tre undergrupper af

produkter, og kun tre andre foreninger vedrørende flere produktgrupper kunne anses for at dække to af de tre undergrupper af produkter. Derudover omfattede disse organer og foreninger adskillige andre undergrupper af produkter end de tre undergrupper af produkter.

91 Det bemærkes indledningsvis, at selv hvis det, som sagsøgerne påstår, skulle vise sig, at der kun fandtes tre koordinationsorganer og tre foreninger vedrørende flere produktgrupper, og ikke otte foreninger, der dækkede i det mindste to af de tre undergrupper af produkter, som Kommissionen anførte i 796. betragtning, andet led, til den anfægtede afgørelse, afkræfter dette ikke konstateringen af, at den omhandlede ulovlige praksis i hvert fald delvis blev gennemført og koordineret inden for rammerne af disse brancheforeninger.

92 Den omstændighed, at visse af disse koordinationsorganer og foreninger vedrørende flere produktgrupper, som sagsøgerne har anført, ligeledes dækker undergrupper af produkter, som ikke er omfattet af den anfægtede afgørelse, drager endvidere ikke konklusionen om, at disse organer og foreninger samordnede den konkurrencebegrænsende praksis for flere af de tre i afgørelsen omhandlede undergrupper af produkter, i tvivl.

93 Sagsøgernes argument om, at de dokumenter, som er indeholdt i Kommissionens sagsakter, ikke godtgør, at de virksomheder, der var medlemmer af specialforeningerne, interesserede sig for andre undergrupper af produkter end dem, som møderne principalt vedrørte, tilbagevises af de faktiske omstændigheder. Det må i den henseende dels fastslås, at sagsøgerne ikke har fremført noget konkret argument, som er rettet mod at afkræfte eksempelvis Kommissionens konstatering i 801. betragtning til den anfægtede afgørelse af, at medlemmerne af ADA, som vedrørte bruseafskærmninger, i Tyskland havde givet medlemmerne af AGSI, som vedrørte vandhaner og armaturer, meddelelse om deres hensigt om at forhøje deres priser ved indførelsen af euroen. Det af sagsøgerne påberåbte argument om, at en sådan meddelelse ikke er relevant for den foreliggende sag, fordi den vedrører en meddelelse af oplysninger i forbindelse med en konkret begivenhed, må forkastes som ubegrundet. Et sådant argument afkræfter således ikke konstateringen af, at der blev kommunikeret blandt foreninger vedrørende forskellige undergrupper af produkter. For det andet bemærkes, at sagsøgerne ikke har anfægtet de konstateringer, som Kommissionen i øvrigt har foretaget, eksempelvis i 800. betragtning til den anfægtede afgørelse, hvoraf fremgår, at Euroitalias medlemmer deltog i drøftelser vedrørende først og fremmest vandhaner og armaturer, men ligeledes sekundært holdt sig underrettede om keramiske artikler.

94 Sagsøgernes andet argument må derfor forkastes som ubegrundet.

95 Hvad for det tredje angår Kommissionens bedømmelse vedrørende eksistensen af en fælles struktur og fremgangsmåde for distribution, omhandlet i 803. betragtning til den anfægtede afgørelse og gengivet i præmis 43 ovenfor, har sagsøgerne anført, at de ikke anfægter eksistensen af et fælles kundegrundlag og et fælles distributionssystem på tre niveauer. Sagsøgerne er til gengæld af den opfattelse, at sådanne faktorer er uden relevans for afgørelsen af, om der foreligger en samlet overtrædelse, fordi de tre undergrupper af produkter er forskellige, og fordi grossisterne indkøbte mange andre produkter end dem, der er genstand for den anfægtede afgørelse.

96 Det bemærkes i den henseende, at i modsætning til det af sagsøgerne anførte, og som det allerede er blevet fastslået i præmis 60 ovenfor, forklarer den omstændighed, at producenterne af produkterne i de tre undergrupper, som er adressater for den anfægtede afgørelse, har en fælles kundekreds, nemlig badeværelsesgrossisterne, hvorfor det var i alle virksomhedernes interesse at koordinere deres prisforhøjelser for badeværelsesudstyr og -inventar.

97 De argumenter, som sagsøgerne har fremført som svar på Rettens spørgsmål under retsmødet, hvorefter tidsplanen for prisforhøjelserne fulgte af en objektiv faktor, nemlig at grossisterne skulle fastlægge deres prislister for det følgende år, at grossisterne aldrig havde modsat sig en prisforhøjelse, som de under alle omstændigheder overvæltede på deres egen kundekreds, eller at de købte en

bredere vifte af undergrupper af produkter end de tre undergrupper, der er omhandlet i den anfægtede afgørelse, afkræfter i øvrigt ikke den analyse, som er gengivet i den foregående præmis, hvorefter de producenter, hvis virksomhed vedrørte de tre undergrupper af produkter, fandt, at de havde en interesse i at koordinere deres adfærd i forbindelse med forhøjelsen af de priser, som de fakturerede deres fælles kundekreds, og som fastsattes årligt.

98 Sagsøgernes tredje argument må således forkastes som ubegrundet.

99 Hvad for det fjerde angår de fælles strukturer og mekanismer for den konkurrencebegrænsende praksis, som gennemgås i 806. betragtning til den anfægtede afgørelse, og som er gengivet i præmis 44 ovenfor, har sagsøgerne anført, at Kommissionen bedømmelse, ifølge hvilken de er ens, er i modstrid med den omstændighed, at datoerne for den konkurrencebegrænsende praksis varierede for de tre undergrupper af produkter og for de omhandlede medlemsstater. I øvrigt fulgte denne ensartethed af selve distributionssystemet på tre niveauer, som førte til, at producenterne af badeværelsesudstyr og -inventar annoncerede deres prisforhøjelser, udtrykt som procentdele af prisen, på samme tidspunkt af året.

100 Det bemærkes i den henseende for det første for så vidt angår Kommissionens bemærkninger i dens skriftlige indlæg om, at selv om det er korrekt, at de perioder, hvor den konkurrencebegrænsende praksis fandt sted, er forskellige for de omhandlede undergrupper af produkter og områder, er det ikke desto mindre uomtvistet, at en ekstremt ensartet konkurrencebegrænsende praksis, bestående i årlige prisforhøjelser, blev gennemført for hver af de tre undergrupper af produkter i hver medlemsstat, og det på uafbrudt vis fra den 16. oktober 1992 til den 9. november 2004.

101 For det andet tjener sagsøgernes anbringender om, at det skyldtes distributionssystemet på tre niveauer, at den konkurrencebegrænsende praksis var ensartet, ikke til at afkræfte, men derimod at bekræfte konstateringen af, at producenterne, hvis virksomhed vedrørte de tre undergrupper af produkter, havde en fælles interesse i at koordinere deres praksis vedrørende prisforhøjelser.

102 Sagsøgernes fjerde argument må derfor forkastes som ubegrundet.

103 Hvad for det femte angår Kommissionens bedømmelse i 810. betragtning til den anfægtede afgørelse, gengivet i præmis 45 ovenfor, har sagsøgerne gjort gældende, at ensartetheden af den ulovlige praksis, som var knyttet til konkrete begivenheder, ikke er relevant, fordi den var af sekundær karakter, den aldrig vedrørte de seks medlemsstater, der er omhandlet i den anfægtede afgørelse, og den ikke altid dækkede de tre undergrupper af produkter.

104 Det bemærkes i den henseende for det første, at sagsøgerne ikke har anfægtet Kommissionens bedømmelse i bl.a. 811. betragtning til den anfægtede afgørelse, hvorefter producenterne i 2004 koordinerede deres priser i fem medlemsstater, efter at råstofpriserne var steget. For det andet har sagsøgerne heller ikke anfægtet konstateringen af udvekslingen af oplysninger vedrørende salget af bruseafskærmninger samt vandhaner og armaturer, som fandt sted under et møde, som blev afholdt den 17. januar 2003 mellem producenterne af keramiske artikler, som Kommissionen har angivet som eksempel i fodnote 1104 til den anfægtede afgørelse. Derfor sandsynliggør, snarere end udelukker, disse konstateringer fra Kommissionens side, at der i det mindste i 2003 og 2004 fandt en koordinering sted blandt de omhandlede virksomheder i de forskellige medlemsstater vedrørende de tre omhandlede undergrupper af produkter, herunder ved konkrete begivenheder.

105 Sagsøgernes femte argument må derfor forkastes som ubegrundet.

106 Sagsøgerne har for det sjette gjort gældende, at Kommissionens bedømmelser med hensyn til de grænseoverskridende forbindelser mellem den omhandlede ulovlige praksis, der nævntes i 818. betragtning til den anfægtede afgørelse, og som er gengivet i præmis 46 ovenfor, ikke er relevant ved fastlæggelsen af overtrædelsens rækkevidde, for så vidt som den vedrører de tre undergrupper af produkter.

107 Det bemærkes i den henseende, at som sagsøgerne med rette har gjort gældende, giver tilstedeværelsen af grænseoverskridende forbindelser mellem den omhandlede ulovlige praksis ikke i sig selv anledning til at konkludere, at den fastslåede overtrædelse dækker de tre undergrupper af produkter. Til gengæld bekræfter eksistensen af disse grænseoverskridende forbindelser, at det var nødvendigt, at den omhandlede ulovlige praksis blev gennemført på koordineret vis i de forskellige medlemsstater, hvori producenterne udøvede deres virksomhed vedrørende de tre undergrupper af produkter.

108 Det bemærkes derfor dels, at selv om eksistensen af grænseoverskridende forbindelser ikke i sig selv udgør et objektivt indicium for eksistensen af en samlet plan, sandsynliggør den i den foreliggende sag set i lyset af de andre objektive forhold, som Kommissionen har anført, at gennemførelsen af den omhandlede ulovlige praksis må have været koordineret i sin geografiske dimension. Dels afkræfter en sådan faktor under alle omstændigheder ikke de konstateringer, som Kommissionen i øvrigt har foretaget for at fastslå, at der forelå en samlet plan.

109 Under disse omstændigheder må sagsøgernes sjette argument derfor forkastes som ubegrundet.

110 Hvad for det syvende angår Kommissionens bedømmelse vedrørende dels handelen mellem medlemsstaterne og dels den centrale prisfastsættelse i de multinationale virksomheder, omhandlet i 818. og 824. betragtning til den anfægtede afgørelse og gengivet i præmis 48 ovenfor, er det sagsøgernes opfattelse, at disse bedømmelser er uden relevans for analysen af eksistensen af en overtrædelse vedrørende en flerhed af produkter.

111 Det må derfor, som sagsøgerne med rette har gjort gældende, fastslås, at ingen af de to i den foregående præmis nævnte faktorer i sig selv er tilstrækkelige til at fastslå eksistensen af en samlet overtrædelse snarere end særskilte overtrædelser.

112 Det er imidlertid for det første sandt, at den centrale prisfastsættelse giver de multinationale virksomheder, som er aktive inden for en eller flere af de tre undergrupper af produkter, og som er repræsenteret i foreningerne vedrørende flere produktgrupper (herunder ASI, IFS, Michelangelo eller SFP), mulighed for at tage hensyn til oplysninger modtaget under møder hos foreninger vedrørende flere produktgrupper ved fastsættelsen af deres priser på centralt plan for alle de geografiske zoner og for alle undergrupper af produkter, der er omfattet af deres produktionsvirksomhed. For det andet er det ligeledes sandt, at handelen mellem medlemsstaterne viser, at den omhandlede ulovlige praksis havde en grænseoverskridende geografisk dimension.

113 De to faktorer, der undersøges i den foregående præmis, sandsynliggør derfor, set i lyset af de indicier, som Kommissionen har anført, og som er opregnet i præmis 41-45 ovenfor, at de omhandlede virksomheder havde en interesse i at koordinere deres prisforhøjelser. I øvrigt må det under alle omstændigheder fastslås, at disse to faktorer ikke kan afkræfte Kommissionens andre bedømmelser, hvorpå den har baseret fastslåelsen af eksistensen af en samlet overtrædelse.

114 Sagsøgernes syvende argument må derfor forkastes som ubegrundet.

115 Hvad for det ottende angår Kommissionens bedømmelse vedrørende de objektive forbindelser mellem de tre undergrupper af produkter, omhandlet i 845. betragtning til den anfægtede afgørelse og gengivet i præmis 49 ovenfor, har sagsøgerne fastholdt, at den omstændighed, at de alle anses for at være undergrupper af produkter, der er »synlige«, er uden betydning for kvalificeringen som samlet

overtrædelse. Der er således talrige undergrupper af »synlige« badeværelsesprodukter ud over de i den anfægtede afgørelse omhandlede, som ikke har været genstand for en hemmelig praksis. Derudover har begrebet »synlige produkter« ingen identificerbar økonomisk betydning.

116 Det bemærkes i den henseende, at som det allerede er fastslået i præmis 96 ovenfor, udgør konstateringen af, at de tre undergrupper af produkter sælges til de samme kunder inden for det samme distributionssystem, en faktor, som er relevant ved bedømmelsen af, om de forskellige former for konkurrencebegrænsende praksis supplerer hinanden. Som anført i præmis 97 ovenfor er den omstændighed, at den anfægtede afgørelse kun omhandler en del af badeværelsets »synlige produkter«, nemlig vandhaner og armaturer, bruseafskærmninger og keramiske artikler, uden betydning for konklusionen om, at der for i det mindste disse tre undergrupper af produkter fandtes objektive forbindelser af supplerende karakter, som forklarer, hvorfor de omhandlede virksomheder koordinerede de prisforhøjelser, som de gennemførte.

117 Sagsøgernes ottende argument må derfor forkastes som ubegrundet.

118 Sagsøgerne har for det niende gjort gældende, at det niende og tiende beviselement, omhandlet i 847. og 848. betragtning til den anfægtede afgørelse og gengivet i præmis 50 og 51 ovenfor, ikke giver mulighed for at fastslå, at der forelå en samlet overtrædelse.

119 Det bemærkes i den henseende for så vidt angår bedømmelsen af den tidsmæssige stabilitet af koordinationsmekanismen, omhandlet i 847. betragtning til den anfægtede afgørelse og gengivet i præmis 50 ovenfor, at som sagsøgerne med rette har gjort gældende, er den omstændighed, at de hemmelige arrangementer blev opretholdt gennem tiden på trods af den omstændighed, at visse virksomheder afsluttede deres deltagelse i disse arrangementer, ikke i sig selv tilstrækkeligt til at fastslå, at den omhandlede ulovlige praksis udgjorde en samlet overtrædelse snarere end særskilte overtrædelser.

120 Ikke desto mindre bekræfter denne omstændighed i den foreliggende sag, henset til Kommissionens andre konstateringer, eksistensen af en samlet plan med det formål at fordreje konkurrencen inden for badeværelsessektoren, som fortsatte, uafhængigt af den omstændighed, at visse virksomheder opgav deres deltagelse i denne samlede overtrædelse.

121 Hvad for det andet angår den omstændighed, omhandlet i 848. betragtning til den anfægtede afgørelse og gengivet i præmis 52 ovenfor, at talrige ansatte skiftede virksomhed, idet de forblev i den samme virksomhedssektor, at de udøvede deres professionelle virke i forhold til flere undergrupper af produkter, og at de repræsenterede deres respektive virksomheder i flere foreninger, inden for rammerne af hvilke den ulovlige praksis fandt sted, bemærkes, at den faktor, at de ansatte skiftede virksomhed, idet de forblev i den samme virksomhedssektor, ikke i sig selv godtgør, at den omhandlede praksis udgjorde en samlet overtrædelse og ikke særskilte overtrædelser.

122 Denne faktor samt den omstændighed, at de samme ansatte gennemførte den ulovlige praksis vedrørende flere undergrupper af produkter inden for flere foreninger, inden for rammerne af hvilke de ulovlige aktiviteter fandt sted, sandsynliggør ikke desto mindre, set i lyset af de andre beviser, som Kommissionen har fremlagt, og som er undersøgt ovenfor, at betingelserne for gennemførelsen af en samlet plan med henblik på at fordreje konkurrencen i hele sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar derved blev lettet.

123 Under alle omstændigheder er de to faktorer, som er nævnt ovenfor i denne doms præmis 118, ikke af en sådan karakter, at de kan ophæve den af Kommissionen fastholdte konstatering af en samlet overtrædelse.

124 Under disse omstændigheder må sagsøgernes niende argument forkastes som ubegrundet.

125 Det fremgår således af analysen i denne doms præmis 87-124 ovenfor, at Kommissionen ikke har foretaget et fejlskøn ved i lyset af de faktiske omstændigheder, bedømt i deres helhed, at konkludere, at den omtvistede ulovlige praksis var del af en samlet overtrædelse.

126 Under disse omstændigheder må sagsøgernes eneste anbringende og dermed dette søgsmål forkastes som ubegrundet.

Sagens omkostninger

127 Ifølge Rettens procesreglements artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da sagsøgerne har tabt sagen, bør det pålægges dem at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med Kommissionens påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Fjerde Afdeling):

1) Europa-Kommissionen frifindes.

2) Masco Corp., Hansgrohe AG, Hansgrohe Deutschland Vertriebs GmbH, Hansgrohe Handelsgesellschaft mbH, Hansgrohe SA/NV, Hansgrohe BV, Hansgrohe SARL, Hansgrohe SRL, Hüppe GmbH, Hüppe Ges.mbH, Hüppe Belgium SA og Hüppe BV bærer deres egne omkostninger og betaler Kommissionens omkostninger.

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. september 2013.

Underskrifter

Indhold

Sagens baggrund 2

Retsforhandlinger og parternes påstande 3

Retlige bemærkninger 4

Om det første klagepunkt vedrørende fejl ved fastlæggelsen af betingelserne for eksistensen af en samlet overtrædelse og virksomhedernes deltagelse i en sådan overtrædelse 4

Om det andet klagepunkt vedrørende fejl ved bedømmelsen af de faktiske omstændigheder, som har ført til en kvalificering af overtrædelsen som en samlet overtrædelse og til fastslåelse af sagsøgernes deltagelse deri 7

Om sagsøgernes argumenter vedrørende de faktiske omstændigheder, som Kommissionen har undladt at tage i betragtning i den anfægtede afgørelse 12

Om sagsøgernes argumenter vedrørende de faktiske omstændigheder, som Kommissionen fejlagtigt har taget i betragtning i den anfægtede afgørelse 15

Sagens omkostninger 20